

Parc de la Torre del Roser, s/n
08980 – SANT FELIU DE LLOBREGAT
Telf. 936 666 703; Fax 936 850 262
www.cecbl.cat

Declaració de la Comissió Cívica del Patrimoni del Baix Llobregat sobre el futur del delta del riu Llobregat

Els darrers mesos s'ha generat, al Baix Llobregat i a tot Catalunya, un debat social d'una certa intensitat sobre els valors naturals del delta del Llobregat i l'amenaça que poden representar determinats projectes urbanístics per a la preservació d'aquests valors. En el marc d'aquest debat i tenint en compte que la finalitat de la Comissió Cívica del Patrimoni és contribuir a la valoració del patrimoni de la nostra comarca en un context de progrés sostenible, considerem oportú fer les observacions següents:

1- El delta del Llobregat és un espai natural del màxim valor per a l'àrea metropolitana de Barcelona i per a tot el país, i la seva preservació és una necessitat prioritària. Inclou un conjunt d'ecosistemes d'importància mundial per al trànsit i la nidificació d'una gran quantitat d'aus migratòries; conforma un paisatge altament singular d'aiguamolls, herbassars, jonqueres, matollars, pinedes i dunes, a més de platges; acull una zona considerable de camps de conreu que harmonitzen el paisatge natural amb l'activitat humana (i que, segons el Departament de Medi Ambient de la Generalitat "representen la part del mosaic deltaic més fràgil i, en conseqüència, la més necessitada de protecció") i conté remarcables elements del patrimoni cultural i històric que convé protegir.

2- Per raó d'aquests valors patrimonials, una bona part del delta del Llobregat es troba ja inclòs dins alguna figura legal de protecció. Un sector (estanyes de la Ricarda i el Remolar) formen la Reserva Natural del Delta; una zona més àmplia forma els Espais Naturals del Delta del Llobregat; un total de 923 hectàrees estan classificades com a Zona d'Espècial Protecció de les Aus (ZEPA), regulades per la normativa europea de la Xarxa Natura 2000, i els espais del Parc Agrari del

Baix Llobregat disposen d'una normativa d'usos del sòl que en preserven el seu caràcter agrícola.

3- Malgrat aquest marc de protecció legal, la proximitat del Delta a l'àrea metropolitana de Barcelona fa que pateixi contínues agressions i amenaces que posen en perill la seva supervivència com a espai natural. Aquestes agressions s'han fet molt més intenses amb l'aprovació i execució, els darrers 15 anys, del Pla d'Infraestructures i Medi Ambient del Delta del Llobregat ("Pla Delta"), que ha comportat el desviament de la llera del riu per ampliar el port de Barcelona, el desviament (previst) de la C-31 per construir la ciutat aeroportuària, la construcció d'una línia de metro i una línia de TGV fins a l'aeroport, l'ampliació de l'aeroport del Prat amb una tercera pista i una nova terminal (amb una nova carretera d'accés), la construcció de la dessalinitzadora de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, etc.

Entre els anys 2001 i 2006 s'han perdut 114 hectàrees de zones humides, entre les quals hi ha espais valuosos com el Pas de les Vaques o part de les Filipines Nord. A més, s'han perdut dos quilòmetres de platja per la desviació del riu, ha desaparegut l'ecosistema litoral de la zona de la Podrida, s'ha afectat el fons marí i s'ha modificat una part de la façana litoral. L'ampliació de l'aeroport ha comportat l'ocupació de la pineda i maresma de Can Camins, d'elevat valor natural, la impermeabilització d'una gran quantitat de sòl, la limitació d'assentament d'aus per seguretat aèria i l'augment de trànsit aeri, amb afectacions sobre la vida de les aus. La canonada d'impulsió de la dessalinitzadora ha modificat la coberta vegetal del litoral de la Ricarda i la construcció d'una escullera a la desembocadura de la Ricarda podria comportar la desaparició d'una platja sorrenca integrada dins una ZEPA. En algunes zones del delta, la contaminació acústica causada per l'aeroport i les carreteres i la contaminació atmosfèrica per partícules en suspensió han assolit ja els nivells màxims de suportabilitat. La mateixa reserva natural del Delta s'ha vist envaïda per actuacions d'urbanització que han produït una impermeabilització extensiva del sòl i l'eliminació d'espècies vegetals i animals. Les compensacions dutes a terme (regeneracions d'espais naturals, ampliacions de platges, connectors ecològics...) per neutralitzar aquests efectes negatius no assoleixen, ni de bon tros, el reequilibri desitjat.

4- La degradació constatada d'aquests espais protegits ens porten a la conclusió que els actuals mecanismes legals i administratius de protecció del Delta són insuficients i no s'apliquen correctament. El Pla Especial de Protecció del Medi Natural i del Paisatge del Delta del Llobregat, que ha de regular amb concreció les mesures de preservació i els usos de la zona del Delta, es troba pendent d'aprovació definitiva, segons el Consorci per a la Protecció i la Gestió dels Espais Naturals del Delta del Llobregat. Només s'ha executat una part de les actuacions de compensació previstes al Pla Delta per reequilibrar els espais naturals del Delta. El Pla General Metropolità s'ha mostrat insuficient com a instrument de

protecció ambiental de les zones d'interès natural del Delta del Llobregat, tant per la falta d'ambició dels seus objectius en l'aspecte de la preservació del sòl natural (vist des de la perspectiva dels temps presents) com per la degradació que ha patit arran de les múltiples modificacions puntuals que s'hi han fet al llarg dels anys. L'estat de conservació de moltes zones dels Espais Naturals és qualificat com a "deficient" o "molt deficient" pel Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya. A més, bona part de l'espai natural del Delta del Llobregat no té, actualment, cap tipus de protecció que permeti preservar-la de la seva desaparició.

En resum, i pel que fa al futur de l'espai natural del Delta del Llobregat, la Comissió Cívica del Patrimoni del Baix Llobregat creu necessari recordar diverses recomanacions que ja havia formulat en ocasions anteriors:

a) Qualsevol actuació urbanística o d'infraestructures que es vulgui implementar dins l'espai del delta del Llobregat ha de ser absolutament escrupolosa amb un entorn de tan alt valor patrimonial i tan fràgil; s'ha d'adaptar a la normativa local, autonòmica, estatal i europea vigent que pugui afectar la conservació del patrimoni i ha d'incloure una adequada avaluació ambiental. En aquest sentit, convé recordar els criteris de la Comissió Europea (CE) en matèria d'avaluació d'impacte ambiental en plans que puguin afectar espais protegits. La CE considera la possibilitat que els espais protegits es puguin veure afectats per "plans o projectes situats fora d'un lloc protegit" (i no només per plans que puguin preveure afectacions directes sobre el sòl protegit) i recomana l'aplicació del "principi de cautela" en l'avaluació ambiental d'aquests plans. És a dir, no fer-hi o planificar-hi cap actuació si no s'ha argumentat prou el seu nul o baix impacte ambiental.

b) Més enllà de l'avaluació d'un determinat projecte o d'un espai concret, és necessari que les diferents normatives aplicables s'actualitzin i completin amb l'objectiu de ser instruments efectius de regulació i protecció del patrimoni natural, cultural i històric del delta del Llobregat, un espai de gran importància dins el conjunt del patrimoni nacional i que actualment es troba en un estat altament preocupant de fragilitat i indefensió. Entre altres coses, cal ampliar i completar l'àmbit dels Espais Naturals del Delta del Llobregat i preservar efectivament els corredors biològics entre les diferents zones que els conformen. Cal establir zones de transició que esmorteixin l'impacte ambiental d'actuacions urbanístiques sobre àrees protegides. Cal una normativa urbanística clara que restringeixi les intervencions en un espai d'alt interès patrimonial com és aquest del delta del Llobregat. Cal reforçar la protecció urbanística del Parc Agrari i la disciplina urbanística per evitar usos impropis d'aquest, així com promoure el seu desenvolupament econòmic, tot preservant els seus valors socials i ambientals. I cal millorar els instruments de gestió per a la conservació dels espais naturals i agrícoles existents.

5- L'espai agrícola també ha patit l'efecte de les noves infraestructures amb l'ocupació del terreny que ocupen, el trossejament del territori, la presència de nous obstacles a salvar per les xarxes de camins, de reg i de drenatge, i la generació d'espais residuals. Tot i l'existència del Parc Agrari del Baix Llobregat i l'aprovació del Pla Territorial Metropolità que referma l'ús agrícola en l'àmbit d'aquest Parc, en els darrers anys no han desaparegut les expectatives de canvi de qualificació de les zones agrícoles. Això comporta una distorsió del mercat del sòl agrícola, la dificultat d'ampliació de les explotacions agrícoles, així com un fre a la implantació de nous pagesos. Aquesta realitat no és estranya als espais agraris periurbans d'arreu, però aquí l'encadenament de nous rumors o projectes reactiva contínuament la inseguretat. L'estabilitat de l'ús del sòl és condició necessària per al desenvolupament d'aquesta activitat econòmica sustentada en l'aprofitament d'un recurs natural escàs i d'alt valor productiu com és el sòl deltàic, un recurs agronòmic irreproducible i estratègic per a l'equilibri territorial i ambiental de la comarca i de la conurbació metropolitana.

Declaració aprovada unànimement pel plenari de la Comissió Cívica del Patrimoni del Baix Llobregat el dia 31 de juliol 2012

Composició del plenari de la Comissió Cívica del Patrimoni del Baix Llobregat

- Miquel Vives Tort – Martorell (president)	- Jordi Serra Massansalvador – Collbató (vicepresident)
- Roger Lloret Rios – Cornellà (vocal membre de la permanent)	- Oriol Achón Casas – Esparreguera (vocal)
- Ricard Cervera – Gavà (vocal)	- Jordi Codina Roig – El Prat de Llobregat (vocal)
- Miquel Domènech Roig – Begues (vocal)	- Joan Fernández Trabal – Cornellà de Llobregat (vocal)
- Jaime González Arias – Abrera (vocal)	- Pere Izquierdo Tugas – El Prat de Llobregat (vocal)
- Manuel Julià Macias – Molins de Rei (vocal)	- Jordi Mazon Bueso – Viladecans (vocal)
- Josep Padró Margó – Colònia Güell, Santa Coloma de C. (vocal)	- Frederic Prieto Caballé – Cornellà de Llobregat (vocal)
- Josep M. Raventós i Broch – Cervelló (vocal)	- Miquel Roa López – Sant Just Desvern (vocal)